

Uppföljning av genomförda granskningar år 2016 - 2018

Granskning av kommunens arbetsmiljö.

Granskning debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden.

Kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år samt DUA-överenskommelsen.

Marks kommun

Juni 2022

Elinore Fahlgren och Sara Sommarin

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Marks kommun genomfört en uppföljning av tre granskningar som gjordes under perioden 2016 - 2018. De uppföljande granskningarna syftar till att bedöma *om tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer*. Granskningarna som följts upp är:

- Granskning av kommunens arbetsmiljö.
- Granskning debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden.
- Kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år samt DUA-överenskommelsen.

De samlade revisionella bedömningen för *Granskning av kommunens arbetsmiljö* är att *tillräckliga åtgärder i allt väsentligt* vidtagits utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Av 8 rekommendationer bedöms 6 som åtgärdade och 2 som delvis åtgärdade.

De samlade revisionella bedömningen för *Granskning av debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden* är att *tillräckliga åtgärder inte helt* vidtagits utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Av 8 rekommendationer bedöms 4 som åtgärdade och 4 som delvis åtgärdade.

Gällande det *kommunala aktivitetsansvaret* bedöms 3 av 5 rekommendationer från tidigare granskning som åtgärdade. De resterande 2 rekommendationerna bedöms som delvis åtgärdade. Den sammanfattande revisionella bedömningen är att **inte helt** tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Gällande *DUA-överenskommelsen* bedöms samtliga rekommendationer från tidigare granskning och uppdrag som åtgärdade. Den sammanfattande revisionella bedömningen är att tillräckliga åtgärder vidtagits **i allt väsentligt** utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning	3
Metod	3
Granskning av kommunens arbetsmiljö	3
Tidigare granskning	4
Bedömning	8
Granskning debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden	8
Organisation	9
Tidigare granskning	9
Bedömning	12
Granskning av det kommunala aktivitetsansvaret	12
Tidigare granskning	13
Bedömning	16
Granskning av DUA-överenskommelsen	16
Tidigare granskning	17
Bedömning	20
Samlad bedömning	21

Inledning

Bakgrund

I SKR:s styrdokument God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 påtalas vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. Uppföljningen utgör även underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta har kommunens revisorer beslutat att genomföra en uppföljning av de granskningar som genomfördes under perioden 2016 till 2018.

Syfte och revisionsfrågor

Den uppföljande granskningen syftar till att bedöma om tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Revisionsfrågor:

1. Vad har åtgärdats av de brister som identifierades i tidigare granskningar?
2. Finns brister kvar att åtgärda?

Revisionskriterier

- Kommunallag (2017:725)
- God revisionsred, SKR

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att följa upp tidigare nämnda granskningar.

Metod

Metoden har bestått av dokumentanalys av protokoll, missivsvar, tidigare granskning och skriftliga intervjuer.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskning av kommunens arbetsmiljö

Tidigare granskning

Under 2018 genomförde PwC en granskning om huruvida kommunen säkerställde ett ändamålsenligt arbetsmiljöarbete. De granskade nämnderna var kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och äldreomsorgen.

Den samlade revisionella bedömningen var att kommunstyrelsen och granskade nämnder *inte säkerställde* ett ändamålsenligt arbetsmiljöarbete. Bedömningen baserades bl.a. på att det fanns brister rörande styrande dokument för arbetsmiljöarbetet, gällande implementeringen av det systematiska arbetsmiljöarbetet, beträffande den organisatoriska och sociala arbetsmiljön samt uppföljning och återrapportering.

I granskningsrapporten lämnades följande rekommendationer¹ till styrelsen och nämnderna:

- Se över arbetsgivarpolicyen.
- Se över ansvarsfördelningen, befogenheter och resurser gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Säkerställa att mål för den sociala och organisatoriska arbetsmiljön tas fram.
- Säkerställa att kommunen lever upp till kraven i AFS 2015:4.
- Ta fram rutiner som efterlevs i syfte att säkerställa att kommunen lever upp till kraven i AFS 2015:4.
- Följa upp sjukfrånvarostatistik inklusive analys för att möjliggöra identifiering av strukturella mönster.
- Följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen i enlighet med arbetsmiljöverkets föreskrift 2001:1.
- Säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet implementeras i förvaltningarna samt att åtgärder vidtas utifrån granskningens rekommendationer.

Yttrande och svar

Kommunrevisorerna beslutade i samband med avrapporteringen att överlämna revisionsrapporten till kommunstyrelsen och granskade nämnder. Därtill överlämnades rapporten till fullmäktige för kännedom. Återkoppling kring revisorernas iakttagelser önskades senast 2018-05-31.

¹ Rekommendationerna är sammanställda. För fullständiga rekommendationer, se rapporten *Granskning av kommunens arbetsmiljöarbete*.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2018-11-28 §170 beslutade styrelsen att anta kommunledningskontorets tjänsteskrivelse (daterad 2018-11-09) som sitt svar. Av tjänsteskrivelsen/svaret konstaterades att kontoret beaktat barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och äldreomsorgen återkoppling av iakttagelserna gällande rekommendationerna i revisionsrapporten vid beredningen av ärendet.

Av kommunstyrelsens svar från 2018 framgår att²:

- Det rådde konsensus mellan de granskade nämnderna att den dåvarande arbetsgivarpolicyn, som till viss del noterades överlappa inom arbetsmiljöområdet, var i behov av att antingen omarbetas eller utgå. Åtgärden som beslutades var att en kommunövergripande arbetsmiljöpolicy skulle arbetas fram och fastställas.
- Enligt återkoppling från facknämnderna var nya chefer i behov av att utbildas för att ha erforderliga kunskaper. Enligt kommunstyrelsens svar skulle bristen åtgärdas i samband med det chefsprogram som startade 2019.
- Brister gällande kommunens skyddsorganisation uppmärksammades kopplade till att parterna saknade en gemensam bild av skyddsområdenas utformning och avgränsning. I syfte att fastställa hur skyddsorganisationen skulle se ut och bemannas framöver noterades att en partsgemensam kartläggning initierats.
- Kommunövergripande rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet skulle tas fram i syfte att säkerställa ansvarsfördelning och efterlevnad av AFS 2015:4. Befintliga rutiner, checklistor, blanketter och instruktioner skulle därtill ses över och implementeras.
- Kommunens Centrala samverkansgrupp (CSG) skulle arbeta fram kommungemensamma mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, i linje med AFS 2015:4.
- I syfte att kunna följa upp sjukfrånvarostatistiken hade ett nytt sjukfrånvaro- och rehabiliteringssystem (Adato) införskaffats under våren 2018. Av skrivelsen uppmärksammades att uppföljning av data behövdes följas upp under en längre tid för att upptäcka mönster.
- CSG hade under våren 2018 inlett ett nytt arbetssätt där arbetsmiljöfrågor fått ökat fokus samt systematiserat frågorna i ett kommunövergripande årshjul. Enligt kommunstyrelsen skulle detta innebära att uppföljningar och analyser kommer hanteras strukturerat.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Rekommendation: Se över arbetsgivarpolicyn. ●

Enligt uppgift reviderades arbetsgivarpolicyn efter genomförd granskning, vilket också verifieras utifrån protokollgranskning. Fullmäktige fastställde styrdokumentet vid sammanträdet 2019-12-19 §203. I den reviderade *arbetsgivarpolicyn* tydliggörs roller och ansvar genom beskrivandet av förväntningarna på chefer och medarbetare.

² För fullständig redovisning, se kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 2018-11-09.

Exempelvis framgår att med uppdraget att vara chef kommer mandat i form av ansvar och befogenheter att ta beslut samt att leda och fördela arbete.

Rekommendation: Se över ansvarsfördelningen, befogenheter och resurser gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet. ●

Samtidigt som fullmäktige fastställde den reviderade arbetsgivarpolicyn beslutade fullmäktige att anta en *arbetsmiljöpolicy*. Tidigare var arbetsmiljöpolicyn en del av arbetsgivarpolicyn. I arbetsmiljöpolicyn beskrivs att Marks kommun ska verka för en god arbetsmiljö, aktiviteter för hur en god arbetsmiljö ska uppnås samt tydliggörs roller och ansvar. Bl.a. redogörs Marks kommuns ansvar som arbetsgivare. Som beskrivits i tidigare i granskningen framgår även en beskrivning av roller och ansvar i den reviderade arbetsgivarpolicyn.

Vid återkoppling från kommunen omnämns att en "SAM-modul" (modul för det systematiska arbetsmiljöarbetet) implementerats i verktyget Stratsys under 2020/2021 i syfte att ge chefer stöd i sina arbetsuppgifter. Vidare beskrivs att det sedan några år tillbaka bedrivs löpande utbildning inom det systematiska arbetsmiljöarbetet för chefer och att informationen på intranätet utvecklats i syfte att tydliggöra ansvar, befogenheter och rutiner.

Rekommendation: Säkerställa att mål för den sociala och organisatoriska arbetsmiljön tas fram. ●

I Arbetsmiljöverkets s föreskrifter och allmänna råd om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) fastställs att arbetsgivaren ska ha mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön som syftar till att främja hälsa. Vidare framgår att arbetsgivaren ska ha en tydlig strategi för hur målen ska uppnås.

Av återkoppling från kommunen anges att det är kommunens centrala samverkansgrupp (CSG), som utgör kommunens centrala och övergripande skyddskommitté, och som ansvarar för att årligen fastställa mål för arbetsmiljöarbetet. Utifrån dessa mål fastställs en handlingsplan med aktiviteter i syfte att dessa mål nås. Uppföljning och utvärdering av arbetsmiljömålen sker årligen i respektive samverkansgrupp med utgångspunkt från den centrala samverkansgruppens målsättningar.

I arbetsmiljöpolicyn redogörs en punktlista för hur Marks kommun ska säkra en god arbetsmiljö. Bland punkterna framgår att arbetsmiljöområdets regelverk ska genomsyra verksamheten, att medarbetarnas kompetens tas tillvara och att de ges möjlighet att utvecklas samt att åtgärder ska vidtas i syfte att säkra en trygg arbetsplats.

Rekommendationer: ●

- Säkerställa att kommunen lever upp till kraven i AFS 2015:4.
- Ta fram rutiner som efterlevs i syfte att säkerställa att kommunen lever upp till kraven i AFS 2015:4.

Som framgår tidigare i granskningen har kommunen implementerat en "SAM-modul" i Stratsys. I modulen, som vi översiktligt granskat, finns bl.a. ett årshjul omfattande olika moment som ska göras under året, extra stödmaterial/rutiner kopplat till de olika

momenten i årshjulet samt checklistor för pandemin, hot och våld och fysisk arbetsmiljö m.m.

Vilket också framgått i granskningen genomförs utbildning för chefer, både digital och fysisk, anordnat av HR. Även dialoger i samverkansgrupper beskrivs säkerställa att kommunen lever upp till kraven.

Rekommendation: Följa upp sjukfrånvarostatistik inklusive analys för att möjliggöra identifiering av strukturella mönster. ●

Av kommunen anges att sjukfrånvarostatistik tas fram varje tertiäl samt vid särskilda behov. Under pandemin beskrivs uppföljningen ha behövts anpassas då pandemin ställt speciella krav på uppföljning av sjukfrånvarostatistik i ett kortare perspektiv och med snabbare intervall. Som en del i granskningen har vi tagit del av tertiäl-, delårs- och årsrapport för 2021 som verifierar att statistik för sjukfrånvaro redogörs. Vid tillfälle för granskningen hade tertiälrapporten för 2022 ännu inte fastställts.

Vidare anges av kommunen att visst utvecklingsbehov finns kopplat till att göra data mer hanterbart för chefer och specialister. Som en del i detta är en förstudie genomförd för att införa ett beslutsstöd med data från ekonomi och personal samt verksamhetsdata.

Rekommendation: Följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen i enlighet med arbetsmiljöverkets föreskrift 2001:1. ●

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete fastställs att arbetsgivaren (d.v.s. kommunen) varje år ska göra en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Om det inte fungerat bra ska åtgärder vidtas.

Som framgår i tidigare avsnitt har vi tagit del av tertiäl-, delårs- och årsrapport för 2021 och noterar att uppföljning av arbetsmiljöarbetet beskrivs. Vid återkoppling av kommunen anges att uppföljning på förvaltningsnivå inte fullt ut genomförs, även om viss uppföljning sker i CSG. Exempelvis uppges att uppföljning avseende vilka chefer som bockat i att de pratat om hot och våld i sin verksamhet inte följs upp. Uppföljningsarbetet beskrivs vara i utvecklingsfasen.

Vidare efterlyses bättre systemstöd i syfte att förbättra det analysarbetet. I dagsläget beskrivs vissa svårigheter finnas vid de fall tillägg eller följdfrågor görs, detta då en ny rapport måste skapas.

Rekommendation: Säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet implementeras i förvaltningarna samt att åtgärder vidtas utifrån granskningens rekommendationer. ●

Av kommunen framgår att "SAM-modulen" och tillhörande rutiner och årshjul samt de utbildningar som genomförs av HR bidrar till att säkerställa implementerandet av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Årshjulet och rutinerna säkerställer att förvaltningarna har kännedom om när moment ska genomföras och utbildningarna säkerställer att cheferna erhåller löpande information om bl.a. lagar och styrdokument kopplade till det systematiska arbetsmiljöarbetet. Även de fackliga representanterna erhåller utbildning anordnad av HR. Pandemin beskrivs ha påskyndat den digitala utvecklingen och för närvarande finns utbildningsfilmer som kan ses när som helst.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Vad har åtgärdats av de brister som identifierades i tidigare granskningar?

Rekommendationerna om att se över arbetsgivarpolicyn, se över ansvarsfördelningen, säkerställa mål, säkerställa att kommunen lever upp till lagkrav och att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet implementeras i förvaltningarna bedöms som åtgärdade.

Revisionsfråga 2: Finns brister kvar att åtgärda?

Rekommendationerna om att följa upp sjukfrånvarostatistik och att följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen i enlighet med arbetsmiljöverkets föreskrift 2001:1 bedöms som delvis åtgärdade. Bedömningarna görs mot bakgrund att det bl.a. framkommer att bättre systemstöd önskas och att uppföljning på förvaltningsnivå inte genomförs fullt ut.

Granskning debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden

Organisation

För verksamheterna i socialnämnden och äldreomsorgen ansvarar socialförvaltningen.

Tidigare granskning

Under 2016 genomförde PwC en granskning huruvida socialnämnden och äldreomsorgen hade en tillräcklig intern kontroll för att säkerställa att rätt avgifter debiterades. Den samlade revisionella bedömningen var att nämnderna *inte fullt ut* hade en tillräcklig intern kontroll för att säkerställa att rätt avgifter debiterades. Bedömningen baserades på en avsaknad av fastställda rutinbeskrivningar, att uppgifter ofta hanterades manuellt utan inlagda kontroller, att ansvarsfördelningen inte ansågs tillräcklig och en avsaknad av kontroller.

I granskningsrapporten lämnades nedanstående rekommendationer³:

- Att rutiner och lathundar skulle tas fram.
- Att kontroller skulle införas för att säkerställa att samtliga personer fakturerats samt att kontrollerna ska dokumenteras.
- Säkerställa att omsorgspersonalen inom hemtjänsten använde Mobipen⁴ korrekt.
- Förtydliga ansvarsfördelningen mellan socialförvaltningen och teknik- och serviceförvaltningen gällande debiteringsprocessen.
- Att säkerställa korrekta debiteringsavgifter.
- Att loggar över förändringar av fast data borde kontrolleras regelbundet. Särskild kontroll borde ske vid taxeförändringar.
- Se över och eventuellt revidera "Allmänna riktlinjer för kommunens kravverksamhet".
- Att debiteringsprocessen bör finnas med i de granskade nämndernas riskanalyser i syfte att klargöra huruvida kontroller behöver införas.

Yttrande och svar

Kommunrevisorerna beslutade vid sammanträdet 2016-02-23 att överlämna revisionsrapporten till socialnämnden och äldreomsorgsnämnden. Därtill överlämnades rapporten till bl.a. kommunstyrelsen samt till fullmäktige för kännedom. En *samordnad återkoppling* av revisorernas granskning önskades senast 2016-08-31. Av missivet

³ Rekommendationerna är sammanställda. För fullständiga rekommendationer, se rapporten "Granskning av kommunens arbetsmiljöarbete".

⁴ Redskap i ett datoriserat dokumentationssystem.

framgår därtill att revisionen särskilt önskade att samordningen mellan nämnderna förbättrades samt att erforderliga uppdateringar i ekonomihandboken genomfördes.

Vid sammanträdena för *socialnämnden* 2016-06-13 §83 respektive *äldreomsorgsnämnden* 2016-06-13 §65 antogs socialförvaltningens svar gällande revisionsrapporten som nämndernas svar. Av svaret framgår att en handlingsplan upprättats utifrån de synpunkter som framkommit som direkt rör debiteringsprocessen och tillhörande aktiviteter inom förvaltningens ansvar. För de delar av processen som överskrider förvaltningsgränsen anges att en dialog förts med kommunledningskontoret respektive teknik- och serviceförvaltningen.

Nedanstående punkter återger⁵ nämndernas svar. Ingen fördelning per nämnd görs, utan svaren återges på kommunövergripande nivå.

- Ett arbete med att ta fram rutiner, lathundar och kontroller för debiteringen var pågående och väntades vara klart under hösten 2016. I arbetet ingick även att kvalitetssäkra filöverföringen mellan försystem och ekonomisystem över förvaltningsgräns till teknik- och serviceförvaltningen.
- Under 2016 var debiteringsprocessen en del av internkontrollplanen för kommunen.
- Synpunkterna om fast data skulle beaktas och genomföras i samband med årets taxeförändringar.
- Riktlinjen "Allmänna riktlinjer för kommunens kravverksamhet" höll på att revideras.

Som en del i vidtagandet av åtgärder framhölls att en handlingsplan för socialförvaltningen tagits fram. Av planen, som var en bilaga till socialförvaltningens svar, framgår bl.a. att en avgiftsprocess skulle utarbetas, att hela faktureringen skulle säkerställas så att filerna stämmer överens och att Mobipenlathunden skulle revideras för att säkerställa att all personal använde den likvärdigt.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Rekommendation: Att rutiner och lathundar skulle tas fram. ●

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av framtagna styrdokument, såsom "Rutin för hushållskassa i boende för vuxna inom Funktionshinder", "Rutin för ersättningskyldighet för föräldrar till barn som placeras" och "Rutin gällande fakturering av ansökningsavgift och tillsynsavgift för serveringstillstånd av alkoholdrycker".

Av socialförvaltningen anges att det därutöver finns en tillämpningsmanual för debitering men att denna är i behov av att uppdateras med anledning av nytt system. Arbetssätten anges däremot vara desamma och förenliga med manualen.

Rekommendationer: ●

- Att kontroller skulle införas för att säkerställa att samtliga personer fakturerats samt att kontrollerna ska dokumenteras.

⁵ För fullständig redovisning, se respektive tjänsteskrivelse.

- Att säkerställa korrekta debiteringsavgifter.

Av socialförvaltningen anges att kontroller sker mellan verksamhetssystem innan fakturorna skickas till brukare där avgiftshandläggare hanterar fakturorna. Exempelvis kontrolleras debiteringsunderlaget inom vissa verksamheter genom rimlighetsbedömningar av antal fakturor, totalbelopp samt enskilda fakturabelopp innan fakturafil går över till ekonomisystem. Hur kontroller dokumenteras har däremot inte angivits av kommunen. Vidare anges att brukarna får ta del av avgiftsbeslut och möjlighet att kontrollera de uppgifter som finns registrerade. Vissa avgifter gällande de ekonomiska uppgifterna kommer direkt från myndigheterna.

I det nya verksamhetssystemet anges att även förändringar gällande inkomster registreras och följs upp av avgiftshandläggarna. Som beskrivits tidigare har tillämpningsanvisningar anpassade för det nya systemet ännu inte aktualiserats med anledning av sjukfrånvaro och hög belastning.

Rekommendation: Säkerställa att omsorgspersonalen inom hemtjänsten använde Mobipen korrekt. ●

Av socialförvaltningen uppges att IT-systemet Mobipen inte längre används, istället används Phoniro för tidsregistrering genom telefonerna där personalen "checkar" in sig själva och de uppgifter som ska genomföras. Tiden som registreras i telefonerna används som underlag till debitering. Uppgifter om att personal skulle använda Phoniro inkorrekt har inte kommit till vår kännedom.

Rekommendationer: ●

- Förtydliga ansvarsfördelningen mellan socialförvaltningen och teknik- och serviceförvaltningen gällande debiteringsprocessen.
- Se över och eventuellt revidera "Allmänna riktlinjer för kommunens kravverksamhet".

Av socialförvaltningen anges att dialogen mellan de båda förvaltningarna är välfungerande och att regelbunden uppföljning sker. I styrdokument beskrivs ansvarsfördelning, bl.a. i "Riktlinjer för kommunens kravverksamhet". Att gränsdragningen gällande ansvarsfördelning skulle vara otydlig har inte kommit till vår kännedom, varken från socialförvaltningen eller från teknik- och serviceförvaltningen.

Styrdokumentet "Riktlinjer för kommunens kravverksamhet" reviderades under kommunstyrelsens sammanträde 2021-09-01 §145. I ärendebeskrivningen framgår att revideringen gjordes mot bakgrund av att bättre kunna ta hänsyn till Vattentjänstlagen. Eftersom riktlinjerna ändå skulle ses över under 2022 gjordes, enligt protokollet, ytterligare justeringar som förankrades med teknik- och serviceförvaltningen som är utförare av kravverksamheten.

Rekommendation: Att loggar över förändringar av fast data borde kontrolleras regelbundet. Särskild kontroll borde ske vid taxeförändringar. ●

Som beskrivits tidigare anges av socialförvaltningen att verksamheten förändringar gällande inkomster registreras i det nya verksamhetssystemet och följs upp av

avgiftshandläggarna. Information gällande hur dessa kontroller genomförs, eller vilka kontroller som genomförs, har vi inte tagit del av. Vidare anges av socialförvaltningen att mycket grunddata kommer från andra system, såsom befolkningsregistret eller andra myndigheter.

Ingen dubbel signering (att det krävs två medarbetare vid ändring) anges krävas för att ändra grunddata, och att det skulle förekomma särskild kontroll avseende taxeförändringar har inte framkommit under granskningen.

Rekommendation: Att debiteringsprocessen bör finnas med i de granskade nämndernas riskanalyser i syfte att klargöra huruvida kontroller behöver införas. ●

Av socialförvaltningen anges att debiteringsprocessen är en del av huvudprocessen i den samlade riskanalysen men inte i internkontrollens genomförda riskbedömning detta år.

Bedömning

Revisionsfråga 1: *Vad har åtgärdats av de brister som identifierades i tidigare granskningar?*

Rekommendationerna om att ta fram rutiner och lathundar, säkerställa att personalen använder Mobipen korrekt, förtydliga ansvarsfördelningen och se över huruvida "Allmänna riktlinjer för kommunens kravverksamhet" var i behov av att revideras bedöms som åtgärdade.

Revisionsfråga 2: *Finns brister kvar att åtgärda?*

Rekommendationerna om att införa kontroller för att säkerställa att samtliga personer fakturerats, att säkerställa korrekta debiteringsavgifter, att kontrollera förändringar av fast data samt om att debiteringsprocessen bör vara en del av riskanalyserna bedöms som delvis åtgärdade.

Granskning av det kommunala aktivitetsansvaret

Tidigare granskning

Under 2018 genomförde PwC en granskning omfattande det kommunala aktivitetsansvaret. Granskad nämnd var barn- och utbildningsnämnden. Syftet med granskningen var att bedöma huruvida nämnden säkerställde en ändamålsenlig planering, styrning och uppföljning av verksamheten i enlighet med skollagens krav. Den samlade revisionella bedömningen var att nämnden *inte helt* säkerställde en ändamålsenlig planering, styrning och uppföljning av verksamheten i enlighet med skollagens krav.

I granskningsrapporten lämnades följande rekommendationer⁶ avseende det kommunala aktivitetsansvaret:

- Stärka styrningen av det kommunala aktivitetsansvaret, till exempel genom en strukturerad handlingsplan för arbetet och löpande följa upp implementeringen av planen för att säkerställa att arbetet svarar upp mot målgruppens behov och skollagens krav samt revideras vid behov.
- Stärka uppföljningen av arbetet med aktivitetsansvaret, både på individ- och gruppnivå. Uppföljning bör ske löpande för att säkerställa insatsernas ändamålsenlighet och lämplighet.
- Tydliggöra resursåtgången för arbete med det kommunala aktivitetsansvaret. Detta för att säkerställa att det finns tillräckliga resurser att fullgöra uppdraget samt för att kunna ompröva resurser utifrån verksamhetens behov.
- Bör verka för att förankra en kommungemensam målsättning för det kommunala aktivitetsansvaret.
- Stärka förutsättningarna för samverkan med relevanta aktörer för att möjliggöra ett större utbud aktiviteter inom ramen för aktivitetsansvaret.

Yttrande och svar

Kommunrevisorerna beslutade vid sammanträdet 2017-09-08 att överlämna revisionsrapporten till barn- och utbildningsnämnden (samt till socialnämnden och kommunstyrelsen gällande DUA-överenskommelsen) i en samlad rapport. Därtill överlämnades rapporten till fullmäktige för kännedom. Återkoppling kring revisorernas granskning önskades senast 2017-12-15.

⁶ Rekommendationerna är sammanställda. För fullständiga rekommendationer, se rapporten "Granskning av det kommunala aktivitetsansvaret och DUA-överenskommelsen".

Vid barn- och utbildningsnämndens sammanträde den 2017-11-09 beslutades att tjänsteskrivelsen, daterad 2017-10-24, skulle lämnas som nämndens svar till revisorerna. Av barn- och utbildningsnämndens svar⁷ framgår att:

- En strukturerad handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret hade tagits fram gällande läsåret 2017/18. Handlingsplanen innehöll verksamhetsnära rutiner för arbetet kopplat till ett årshjul.
- Den politiska styrningen skulle säkerställas genom att mål och resultat skulle följas upp i årsredovisningen.
- En etablerad samverkan med socialförvaltningen genom RAMS (Redo för Arbetsmarknad och Sysselsättning) var en grund för att kunna erbjuda individuellt anpassade åtgärder även utanför gymnasieskolan.
- Formerna för samverkan och dokumentationsansvar ingick i handlingsplanen för det kommunala aktivitetsansvaret. Handlingsplanen omfattade även hur verksamheten skulle följas upp och rapporteras.
- Resurstillgången var en del av uppföljningen och utvärderingen.

Organisationsförändring sedan granskningen

Under sammanträdet 2019-06-19 §102 beslutade fullmäktige att organisera bl.a. vuxenutbildningen, arbetsmarknadsfrågor, arbetsmarknadspolitiska insatser och studie- och yrkesvägledning under barn- och utbildningsnämnden i en egen verksamhet. Organisationsförändringen trädde i kraft 2020-01-01 och för närvarande ingår det kommunala aktivitetsansvaret i arbetsmarknadsenhetens uppgifter.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Rekommendation: Stärka styrningen av det kommunala aktivitetsansvaret. ●

Som beskrivits i avsnitt "Yttrande och svar" framgick att nämnden vid tillfälle för sammanträdet under 2017 hade tagit fram en handlingsplan. Vid tillfälle för granskning pågick enligt uppgift ett utvecklingsarbete med att ta fram en processkarta för det kommunala aktivitetsansvaret, identifiera utvecklingsområden och resurser, kvalitetssäkra samt revidera handlingsplanen. Vid tillfälle för granskningen hade arbetet med att revidera handlingsplanen inte påbörjats, däremot var ett utkast för processkartan färdigställd. Som en del i granskningen har vi tagit del av kartan som visar processflödet från att en individ identifieras ha behov av åtgärder inom det kommunala aktivitetsansvaret fram till dess att individen inte längre omfattas av ansvaret. Inget datum är satt för när handlingsplanen ska redovisas för förvaltningsledningen men ambitionen beskrivs vara arbetet ska vara klart under pågående läsår.

Utöver handlingsplanen anges att relevanta styrdokument för området är Skolverkets allmänna råd för det kommunala aktivitetsansvaret och Skollagen. Styrdokumenterna kopplade till det kommunala aktivitetsansvaret, såsom handlingsplan, läggs enligt

⁷ För fullständig redovisning, se respektive tjänsteskrivelse.

uppgift upp på gemensamma ytor för arbetsmarknadsenheten i syfte att finnas tillgängliga.

Rekommendation: Stärka uppföljningen av arbetet med aktivitetsansvaret. ●

Av återkoppling beskrivs att kommunen för närvarande använder ett verksamhetsprogram från IST, via Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, i vilket unga i målgruppen registreras så snart de inte är registrerade på en gymnasieutbildning eller när någon flyttar in där det är okänt om personen studerar. Unga med studiebevis ingår i målgruppen och registreras även de i systemet efter läsårsslut om de inte längre är registrerade på utbildning. Systemet används även vid dokumentation. Vidare uppges att verksamheten bl.a. följer upp vilka de ännu inte haft kontakt med, kontakttillfällen och åtgärder som vidtagits.

Enligt uppgift av kommunen är uppföljningen en del av den pågående kvalitets- och utvecklingsarbetet som beskrivits i tidigare avsnitt. I processkartan som vi tagit del av framgår när under processen som kontakt ska tas, hur kontakt bör ske, frekvens av kontaktförsök och under vilka förutsättningar som individen inte längre omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av barn- och utbildningsnämndens delårs- och årsrapport för år 2021. I rapporterna följs nämndmålet om att andelen ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret ska minska. Kopplat till målet finns flertalet indikatorer rörande bl.a. rapportering av ungdomar inom KAA, senaste utbildningen innan registreringen och andelen ungdomar som hade sysselsättning vid senaste kontakttillfället. Årsredovisningen visar bl.a. att andelen inskrivna ungdomar minskar jämfört med tidigare år.

Rekommendation: Tydliggöra resursåtgången för arbete med det kommunala aktivitetsansvaret. Detta för att säkerställa att det finns tillräckliga resurser att fullgöra uppdraget samt för att kunna ompröva resurser utifrån verksamhetens behov. ●

Av kommunen återges att resursåtgången ses som tillräcklig för att fullgöra uppdraget. Som en del i granskningen har vi översiktligt granskat nämndens uppföljningar för år 2021 samt tertialrapporten för år 2022 och konstaterar att det *inte* framgår att nämnden/enheten har resursbrist eller behov av att ompröva resurser. Inte heller framgår att nämnden/enheten inte kan fullgöra sitt uppdrag.

Rekommendation: Verka för att förankra en kommungemensam målsättning för det kommunala aktivitetsansvaret. ●

I reglementet för barn- och utbildningsnämndens reglemente fastställs att nämnden ansvarar för det kommunala aktivitetsansvaret enligt beslut av fullmäktige per 2021-12-16 §217.

I "Budget 2022-2023", beslutad av fullmäktige, framgår det kommungemensamma målet "Bästa barnkommun" med det tillhörande fokuset "Fullföljda studier". Kopplat till målet finns fastställda indikatorer omfattande att öka andelen elever till gymnasiet

yrkesprogram och öka skolnärvaron (vilket i sin tur är en påverkande faktor till andelen som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret).

I barn- och utbildningsnämndens nämndplan 2022 fastställs flertalet nyckeltal. Ex. finns andelen elever som avslutat åk. 9 på våren och *inte* var registrerade i en gymnasieskola på hösten samt andelen som påbörjat studier eller arbete vid avslut i arbetsmarknadsverksamheten.

Rekommendation: Stärka förutsättningarna för samverkan med relevanta aktörer för att möjliggöra ett större utbud aktiviteter inom ramen för aktivitetsansvaret. ●

Att stärka förutsättningarna för samverkan och möjliggöra ett större utbud av aktiviteterna framhålls som en viktig del i det pågående kvalitets- och utvecklingsarbetet. Samverkan sker med bl.a. Arbetsförmedlingen, primärvården och med ett nätverk i Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund och beskrivs som god. Vidare anges att samverkan med utbildningssamordnaren är god, att kommunen ingår i ett ESF-projekt⁸ och att det finns en strukturerad samverkan mellan arbetsmarknadsenheten (gällande det kommunala aktivitetsansvaret) och Marks gymnasieskola genom vilken löpande information om avbrott ges.

Bedömning

Revisionsfråga 1: *Vad har åtgärdats av de brister som identifierades i tidigare granskningar?*

Rekommendationerna om att tydliggöra resursåtgången, verka för att förankra en kommungemensam målsättning för det kommunala aktivitetsansvaret samt gällande att stärka förutsättningarna för samverkan med relevanta aktörer ses som åtgärdade.

Revisionsfråga 2: *Finns brister kvar att åtgärda?*

Rekommendationerna om att stärka styrningen av det kommunala aktivitetsansvaret och att stärka uppföljningen bedöms som delvis åtgärdade. Bedömningen grundas på att det pågår ett kvalitets- och utvecklingsarbete som ännu inte är färdigställt.

⁸ Rådet för Europeiska socialfonden finansierar projekt som arbetar med kompetensutveckling, sysselsättningsåtgärder och integrationsinsatser.

Granskning av DUA-överenskommelsen

Tidigare granskning

Under 2018 genomförde PwC en granskning omfattande kommunens arbete med DUA-överenskommelsen. Granskade nämnder var kommunstyrelsen och socialnämnden då de ansågs ha delat ansvar för DUA-överenskommelsen. Detta mot bakgrund av att varken kommunstyrelsen och socialnämnden vid tidpunkt för granskningen 2018 hade tydliggjort ansvaret i reglementena gällande DUA-överenskommelsen. Kommunstyrelsen hade det strategiska ansvaret samt samordningsansvar för arbetsmarknadsfrågor och socialnämnden det operativa ansvaret för arbetsmarknadsfrågor.

Syftet med granskningen var att bedöma huruvida kommunstyrelsen och socialnämnden säkerställde en ändamålsenlig planering, styrning och uppföljning av DUA-överenskommelsen. Den samlade revisionella bedömningen var att kommunstyrelsen och socialnämnden *inte säkerställde* en ändamålsenlig planering, styrning och uppföljning av DUA-överenskommelsen.

I granskningsrapporten lämnades följande rekommendationer⁹ avseende DUA-överenskommelsen till kommunstyrelsen och socialnämnden:

- Stärka den interna kontrollen och säkerställa politisk kännedom om överenskommelsen.
- Skyndsamt tydliggöra den politiska ansvarsfördelningen för överenskommelsen.
- Säkerställa att den samverkansorganisation som skapats är förenlig med överenskommelsens syfte.
- Tillse att det finns dokumenterade strukturer för arbetet med att utarbeta, genomföra och följa upp åtgärder inom överenskommelsen.
- Stärka uppföljningen av arbete inom överenskommelsen, till exempel genom att ta fram mål med indikatorer som är anpassade efter lokala förutsättningar utifrån överenskommelsens syfte.
- Löpande följa upp målen för att utvärdera om genomförda insatser leder till minskad ungdomsarbetslöshet och om den organisation som skapats för att genomföra insatser inom överenskommelsen är effektiv.
- Tydliggöra metoder för arbete inom överenskommelsen för att säkerställa en tillfredställande resursåtgång.

⁹ Rekommendationerna är sammanställda. För fullständiga rekommendationer, se rapporten "Granskning av det kommunala aktivitetsansvaret och DUA-överenskommelsen".

Yttrande och svar

Kommunrevisorerna beslutade vid sammanträdet 2017-09-08 att överlämna revisionsrapporten till socialnämnden och kommunstyrelsen (samt till barn- och utbildningsnämnden gällande det kommunala aktivitetsansvaret) i en samlad rapport. Därtill överlämnades rapporten till fullmäktige för kännedom. Återkoppling kring revisorernas granskning önskades senast 2017-12-15.

Återkoppling gällande granskningens iakttagelser gavs separat av kommunstyrelsen och socialnämnden.

- Vid *kommunstyrelsens* sammanträde 2017-11-29 §176 beslutade styrelsen att anta kommunledningskontorets tjänsteskrivelse, daterad 2017-10-03, som sitt svar. I svaret framgår att styrelsen delar revisionens kritik, utan närmare förslag på åtgärder. Under sammanträdet beslutade kommunstyrelsen även att ge kommunchefen i uppdrag att återkomma med förslag på hur kommunen skulle kunna samordna kommunens arbetsmarknadsinsatser.
- Vid *socialnämndens* sammanträde 2017-12-11 §150 beslutade nämnden att anta förvaltningens yttrande, daterat 2017-12-04, som sitt eget och översända det till kommunrevisionen. Av svaret framkommer att nämnden delar revisionens kritik samt att DUA-överenskommelsen undertecknades utan att först vara förankrad i nämnden. Överenskommelsen anmäldes enligt uppgift heller inte till nämnden. Visst arbete utifrån överenskommelsen uppges däremot ha genomförts genom samverkan med Arbetsförmedlingen (via försörjningsstödsenheten).

Organisationsförändring

Som beskrivits tidigare i granskningen beslutade fullmäktige vid sammanträdet 2019-06-19 §102 att organisera bl.a. vuxenutbildningen, arbetsmarknadsfrågor, arbetsmarknadspolitiska insatser och studie- och yrkesvägledning under barn- och utbildningsnämnden i en egen verksamhet. Organisationsförändringen trädde i kraft 2020-01-01. Under sammanträdet beslutades även att kommunstyrelsens, socialnämndens och barn- och utbildningsnämndens reglementen skulle revideras för att tydliggöra ansvaret.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Rekommendationer: ●

- Stärka den interna kontrollen och säkerställa politisk kännedom om överenskommelsen.
- Bör skyndsamt tydliggöra den politiska ansvarsfördelningen för överenskommelsen.

Som beskrivits i ovanstående avsnitt har en organisationsförändring skett, och ansvaret för DUA är för närvarande organiserad under arbetsmarknadsenheten. Vid granskning av nämndens protokoll noteras att barn- och utbildningsnämnden 2020-01-23 §4 beslutade om att ingå i en ny överenskommelse. Vid återkoppling anges att en ny DUA-överenskommelse finns sedan oktober 2020.

Rekommendation: Säkerställa att den samverkansorganisation som skapats är förenlig med överenskommelsens syfte. ●

DUA-överenskommelsen omfattar Arbetsförmedlingen Sjuhärad, Borås, Bollebygd, Ulricehamn, Svenljunga, Mark och Tranemo. Enligt uppgift av Marks kommun ingår även Boråsregionens vuxenutbildning (regionala yrkesutbildning) i överenskommelsen. Inom ramen för granskningen har vi tagit del av överenskommelsen där syftet med överenskommelsen beskrivs vara att genom samverkan förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet. Även organiseringen av samverkan beskrivs i överenskommelsen, och ett av målen anges vara att "alla parter delar målbild och syfte med samverkan".

Av Marks kommun redogörs vidare att det finns en styrgrupp med chefer och en arbetsgrupp med handläggare där representanter från parterna deltar. Att kvalitetssäkra och utveckla genom att kontinuerligt följa upp statistik anges ingå i gruppens uppgifter.

Rekommendationer: ●

- Bör tillse att det finns dokumenterade strukturer för arbetet med att utarbeta, genomföra och följa upp åtgärder inom överenskommelsen.
- Löpande följa upp målen för att utvärdera om genomförda insatser leder till minskad ungdomsarbetslöshet och om den organisation som skapats för att genomföra insatser inom överenskommelsen är effektiv.
- Tydliggöra metoder för arbete inom överenskommelsen för att säkerställa en tillfredställande resursåtgång.

Som framgått tidigare beskrivs organiseringen av samverkan inom DUA-överenskommelsen i den dokumenterade överenskommelse vi tagit del av. Därtill beskrivs arbetsprocesserna kring individerna, åtagande mellan kommunerna gällande lokala jobbspår samt uppföljning av lokala mål. Bl.a. framgår att varje kommun ansvarar för att mäta respektive jobbspår och att en fast dagordning ska utarbetas i arbetsgruppen för att säkerställa erfarenhetsutbyte och löpande uppföljning av resultat.

Rekommendation: Stärka uppföljningen av arbete inom överenskommelsen, till exempel genom att ta fram mål med indikatorer som är anpassade efter lokala förutsättningar utifrån överenskommelsens syfte. ●

I DUA-överenskommelsen redogörs Sjuhärads lokala mål. Bl.a. framgår att ett mål är att 50 procent av de som påbörjar jobbspår väntas gå vidare till reguljära studier. Även målgruppen definieras i överenskommelsen.

Kommunstyrelsens uppdrag: ●

Som framgår under "Yttrande och svar" fick kommunchefen i uppdrag av kommunstyrelsen att återkomma med förslag på hur kommunen skulle kunna samordna kommunens arbetsmarknadsinsatser. Med anledning av organisationsförändringen som genomförts sedan den tidigare granskning ses uppdraget som avklarat.

Bedömning

Revisionsfråga 1: *Vad har åtgärdats av de brister som identifierades i tidigare granskningar?*

Utifrån genomförd granskning bedöms samtliga rekommendationer och uppdrag som åtgärdade.

Revisionsfråga 2: *Finns brister kvar att åtgärda?*

Utifrån genomförd granskning noteras inga kvarvarande brister.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Marks kommun genomfört en uppföljning av tre granskningar som gjordes under perioden 2016 - 2018. Den uppföljande granskningen syftar till att bedöma *om tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer*. Granskningarna som följts upp är:

- Granskning av kommunens arbetsmiljö.
- Granskning debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden.
- Kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år samt DUA-överenskommelsen.

De samlade revisionella bedömningen för *Granskning av kommunens arbetsmiljö* är att *tillräckliga åtgärder i allt väsentligt* vidtagits utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Av 8 rekommendationer bedöms 6 som åtgärdade och 2 som delvis åtgärdade.

De samlade revisionella bedömningen för *Granskning av debiteringsrutiner inom socialnämnden och äldreomsorgsnämnden* är att *tillräckliga åtgärder inte helt* vidtagits utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Av 8 rekommendationer bedöms 4 som åtgärdade och 4 som delvis åtgärdade.

Gällande det *kommunala aktivitetsansvaret* bedöms 3 av 5 rekommendationer från tidigare granskning som åtgärdade. De resterande 2 rekommendationerna bedöms som delvis åtgärdade. Den sammanfattande revisionella bedömningen är att **inte helt** tillräckliga åtgärder vidtagits utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Gällande *DUA-överenskommelsen* bedöms samtliga rekommendationer från tidigare granskning och uppdrag som åtgärdade. Den sammanfattande revisionella bedömningen är att tillräckliga åtgärder vidtagits **i allt väsentligt** utifrån identifierade brister och lämnade rekommendationer.

2022-06-14

Carl-Magnus Stenehav

Sara Sommarin

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Marks kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2020-02-06. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.